

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

91. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İ S T A N B U L

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](#) [t /istinyeunivedu](#) [i /istinyeunivedu](#)

Kapak tasarımı öğrencimiz Özenç Kayalı tarafından yapılmıştır.

18 MART

ÇANAKKALE ZAFERİ

SİPERLER

Düztepe Siperleri
Kırmızısiirt Siperleri

ÇIKARMALAR

Anafartalar Çıkarması
(A, B, C Plajları) 6-7 Ağustos

ANZAC Birlikleri Çıkarması
(Z Plajı) 25 Nisan

İngiliz - Fransız Birlikleri Çıkarması
(Y, X, W, V, S Plajları) 25 Nisan

TABYALAR

1. Rumeli Mecidiye Tabyası
2. Namazgah Tabyası
3. Ertuğrul Tabyası

TOPLAR

Türk Topları
Mesudiye Topu

DENİZ MAYINLARI

Nusret'in mayın döşediği yer

ANAFARTALAR GRUBU MUHAREBELERİ

Conkbayın Muharebeleri 6-8 Ağustos
Birinci Anafarta Muharebesi 9-10 Ağustos
Kireçtepe Muharebesi 15-16 Ağustos
İkinci Anafarta Muharebesi 21-22 Ağustos
Anafartaların Tahliyesi 19-20 Aralık

KUZEY GRUBU (ARIBURNU) MUHAREBELERİ

Birinci Türk Taarruzu 1 Mayıs
Bombasirt Baskınları 9-10 ve 13-14 Mayıs
İkinci Türk Taarruzu 19 Mayıs
Kanlısirt Muharebesi 6-10 Ağustos
Arıburnu'nun Tahliyesi 19-20 Aralık

GÜNEY GRUBU MUHAREBELERİ (SEDDÜLBAHIR)

Birinci Kırte Muharebesi 28 Nisan
Gece Hücumları 1-2 ve 3-4 Mayıs
İkinci Kırte Muharebesi 6-8 Mayıs
Üçüncü Kırte Muharebesi 4-6 Haziran
83 Rakımlı Tepe Muharebesi 21-22 Haziran
Zigindere Muharebeleri 28 Haziran - 5 Temmuz
Kerevizdere Muharebeleri 12-13 Temmuz
Kırte Bağları Muharebesi 6-12 Ağustos
Seddülbahirin Tahliyesi 9-10 Ocak 1916

EGE DENİZİ

17.03.2021

ANADOLU AKADEMİSİ
KCC

Birinci Dünya Savaşı'nda ittifak devletleri safında Almanya'nın yanında savaşa giren Osmanlı devleti, Çanakkale Cephesi'nde millet olarak varoluş mücadelesi verdi. 106 yıl önce "yedi düvele" karşı mücadele veren Osmanlı devleti, kara savaşlarında kesin zafer elde ederek "Çanakkale geçilmez" sözüyle tarihe altın harflerle destan yazdırdı.

Çanakkale Ruhu

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

1915 yılı, Osmanlı topraklarında okulların mezun vermediği, kimsenin evlenmediği, kendini asla düşünmediği adeta hayatın durduğu, genç, yaşlı herkesin varlığı ve duyguları ile Çanakkale’de olduğu bir yıl olarak tarihte yerini almıştır. Çanakkale’de bombalanan “Aynalı Çarşı”nın adını taşıyan türkü, çekilen acıları, hüznüleri, ayrılıkları, genç yaşta cephede vatan uğrunda solan gülleri hatırlatan 1915 yılının bir simgesi olarak zihinlerimize kazınmıştır. Bu türkü, o zamanın buğulu yüzü olarak bize ulaşan içli bir sesleniş, Çanakkale’yi Çanakkale yapan ruhtur.1915 ruhudur bu ses.

“Çanakkale ruhu” öyle bir ruhtur ki, her türlü etnik ayrışmanın ötesinde, bu coğrafyada olabilmenin bereketini hissedene, birlikte yaşayabilme iradesini ve itibarını isteyen; İslam, Hıristiyan, Türk, Kürt, Çerkez, Arnavut herkesin ortak bir ruhudur.

Bu ruhu, sadece askeri açıdan görmemek gerekir. Türk Milleti’nin cesareti’nin, azmi’nin, vatanseverliği’nin birleşimidir bu ruh. Gemilerin bordalarına yazdıkları “Harem’e”, “İstanbul’a” gibi ifadelerle Çanakkale önlere zafer çılgınlıkları atarak gelen, Galata Kulesi’nin toplarına dayanamayacağını, denizin şarap rengine dönüşeceğini şiirleri ile ifade eden zihniyetin çarparak parçalandığı ruhtur Çanakkale ruhu.

Ömer Seyfettin,1917 yılında yazdığı “Çanakkale’den Sonra “adlı eserinde bu ruh halini anlatır. “Ey Anne! Ağlama” diye seslenen kahramanların, eşine yazdığı mektupta “Ruhuma bir mevlit okutmak vicdanınıza kalmıştır. Kendim için bir şey istemiyorum. Şehitlik bana yeter diyen” Üsteğmen Zahit’in ruhudur Çanakkale Ruhu.

Cevat Paşa’nın hatıralarında anlattığı “Rumeli Mecidiye Bataryası düşman gemilerinden yapılan bombardıman neticesinde suskunluğa gömülmüştü. Durumu yerinde görmek için bataryaya geçtim. Bir top hariç diğerleri kullanılmaz hâle gelmişti ve personelin çoğu şehit olmuştu. Yaralı bir erin yanına yaklaşıp sordum: ‘Evladım yaralı mısınız?’, ‘Hayır kumandanım.’ dedi. Dikkatli bakınca bu erin gözlerinin görmediğini fark ettim. ‘Evladım, gözlerin...’ dediğimde, o fedakar vatan evladı şöyle söyledi: ‘Dert etmeyin, gözlerimi, göreceklerimi gördükten sonra kaybettim.’” Bu vatan evladının gördüm dediği, İngiliz Zırhlısı Queen Elizabeth'in sulara gömülmesidir.” diyebilen kahramanların ruhudur Çanakkale ruhu.

“Avrupa'da hiçbir asker yoktur ki, Türklerle mukayese edilebilsin. Almanların müdafaada gayet iyi oldukları kabul olunabilir. Fakat siperlerde onlar dahi Türklerle kıyas edilemez. Misal olarak Gelibolu'yu zikretmek isterim. Orada bizim gemi ateşlerimizle büyük zayıta uğrayan kıtalar, Türk olmasalardı. Yerlerinde kalamaz ve derhal değiştirilirlerdi. Halbuki, Türkler, bütün muharebe müddetince yerlerinde kaldılar.” şeklinde General Tawshend'e açıklama yaptıran ruhtur Çanakkale Ruhu.

Bir Fransız entelektüel, Çanakkale Savaşı sırasında Trakya'da dolaşmaktadır. Ordusu, en zor zamanında böylesine müthiş bir direniş sergileyen bir milletin cephe gerisinde ne yaptığını, nasıl yaşadığını merak etmektedir. Yolu bir kenar mahalleye düşer. Sokakta üç çocuk görür, üstleri başları perişandır. Kıyafetleri çeşitli çuvallardan uydurulmuştur. Neşe içinde oynayan çocuklarla konuşmak ister. Öğrenir ki; babaları cephededir. Tam o sırada kenardaki ha yıkıldı ha yıkılacak şekilde duran bir kulübeden çilesi yüzüne heybet olarak vurmuş epeyce yaşlı bir kadın çıkar. Ve çocuklara doğru seslenir: “Cihangir, Gazanfer, Muzaffer! Oğlum, çorba yaptım gelin için!” Fransız aydını, o heybetli Anadolu ninesinin haykırdığı isimleri birer birer aklından geçirir ve “En mağlup zamanında bile çocuklarına Cihangir (Cihanı fetheden), Gazanfer (Kükremiş arslan) ve Muzaffer (Zafer kazanan) ismi veren bir millet asla mağlup olamaz!” der. Ninenin haykırışındaki ruhtur Çanakkale (<https://www.batitrakya.org/yazar/eyup-haciyakup/canakkale-ruhu-birlestirir.html>).

18 Mart 1915 Perşembe günü, gururları ve kibirleri silahlarından daha güçlü olan İngiliz –Fransız donanması, Boğaz önlerinde belirmeye başlar. 18 büyük zırhlı, 14 torpido ve korvet ve 6 denizaltı, üç saf halinde Çanakkale Boğazına girerler. Onlar bir saate kalmaz boğazı geçeriz diye düşünmüşlerdir. Hatta Londra, İstanbul'daki Amerikan Büyükelçisine üç gün sonrası için buluşma randevusu bile vermişlerdir. Ve birdenbire Türk tabyalarından ateş başlar. Başlarında yürekleri iman ve vatan sevgisi ile dolu Mehmetler vardır. Müttefikler tam 6 saat 45 dakika boyunca 506 top ateşi gerçekleştirirler. Başka bir hesapla Türk sahillerine 12 bin 650 mermi ve gülle atmışlardır. Türk topları eski, 1894 model, tamir görmüş savaş vasıtalarından başka bir şey değildir. Ancak savaşın dördüncü saatinde İngilizlerin efsanevi savaş gemisi Ocean ve İrrestible ile Fransızların meşhur Bouvet zırhlısı Türk top ve torpil isabetleriyle Çanakkale'nin derin sularına gömülür. Bu beklenmeyen yenilgi üzerine İngiliz Amiral Robeck, saat 16.00 sularında geri çekilme emrini verir. Ve 1915 yılında Edirne'den Ardahan'a, Yozgat'tan Diyarbakır'a şehitlerin kanlarıyla tarihe şu cümle altın harflerle kazınır. Çanakkale Geçilmez...İşte bu cümleyi tarihe yazdıranların ruhudur Çanakkale (<https://www.bayburtpostasi.com.tr/canakkale-zaferi-ve-canakkale-ruhu-makale,2392.html>).

Çanakkale’yi değerler çatışması temelinde ele alan, İngiliz düşünür A. Toynbee’ye göre Çanakkale; Avrupa’nın, Viyana kuşatmasına bir cevabıdır: “Batı, Osmanlının Viyana kuşatmasına ancak 232 sene sonra (1683-1915) cevap vermeye cesaret edebilmiştir”der. Ancak, batının unuttuğu bir şey vardır. Küllerinden doğan bir ruh. İşte batının bilmediği bu ruhtur Çanakkale’yi Çanakkale yapan (<https://docplayer.biz.tr/amp/56946203-Canakkale-uzerine-dusunceler.html>).

Çanakkale Kumkale ve oradan Kanal Cephesinde savaşan İstanbullu Başçavuş Ali Kemal, İngilizlere esir olarak Kıbrıs’taki esir kampında tutulurken, harp hatıralarını yazar. Ali Kemal,İstanbul’u, “kıblegâh-ı İslâm” olarak görmektedir. O, ilk kara çıkartması sırasında Fransızların saldırdığı Kumkale tarafındadır. Bazı cümleleri şöyledir: “Kumkale meselesi 25 Nisan 1915 Pazar günü oldu. Bendeniz de dâhil olduğum halde biner mevcutlu iki tabur dört cebel topuyla harbe iştirak ettik. Düşmanın kuvveti kırk bin. Bundan maada denizde bulunan gemileri ve mitralyöz (toplari) ile on iki saat tahammül edemediler ve gemilere kaçtılar. Askerlerimiz süngü ile gemilere hücum etti. Deniz mâni oluyor idi. Hatta o esnada düşman tarafından kendi birliklerine telsiz telgrafla “mermileri bitti, Türkler gemilere süngü ile hücum ediyorlar, ne yapacağız?” diye sordurtan ruhtur Çanakkale (<https://docplayer.biz.tr/amp/56946203-Canakkale-uzerine-dusunceler.html>).

Liman von Sanders, “Türkiye’de Beş Sene (Fünf Jahre Türkei) adlı hatıratında, askerin harp malzemesi yönünden, İngilizlerden ganimet alma yoluna gittiğini, zaten az olan kum torbalarını da yamalık olarak kullandığını anlatmaktadır. Türk askerinin kıyafetinin kötü olduğundan Avustralyalı yazar da bahseder. “Kalitesiz olan kıyafetlerini, yırtıkları yamamak ve açılan yerleri dikmek amacıyla kum torbalarının bezlerini keserek düzeltiyorlar. Neredeyse hiçbirinin düzgün bir ayakkabısı yok. Ayakkabılarını esir alınan müttelik askerlerinden ganimet olarak temin ediyorlar”. Bir başka tanık, Mehmetçiğin, matarasının da olmadığını anlatır. Çanakkale’de siper harbi devam ederken, Tanin gazetesinin başyazarı Hüseyin Cahit, Enver Paşa’nın daveti ile siperleri gezenlerdendir. Keşan’dan Bolayır’a inen dar şose’nin üzeri, asker kaynamaktadır. Yalnız Hüseyin Cahit, “Mehmetçiklerin hepsinin elinde bir bira şişesi görmek beni şaşkınlık içinde bıraktı” der. Sebep sonra anlaşılır. Mataraları olmadığı için, askerin eline, bira şişeleri verilmiştir. İngiliz generali C. F. Aspinall-Oglander’ göre, Zığındere’de Türk askerine, “cephane kıtlığı”ndan dolayı, “günlük iki mermiden fazla sarf edilmemesi hakkında tebligat” yapılmıştır. (<https://docplayer.biz.tr/amp/56946203-Canakkale-uzerine-dusunceler.html>).

Çanakkale Savaşı'nın cereyan ettiği sıralarda Gelibolu'daki askerlerin yiyecek durumları hakkında Liman von Sanders olumsuz ifadelerde bulunmaktadır. Buna göre öncelikle var olan yiyecek maddelerinin nakli "büyük zorluklar" altında gerçekleştirilebiliyordu. Tren ve kara yolu bağlantısının yetersizliğinden ve kamyonun olmamasından dolayı "deve yolları", "mekari kolları" ve "öküz arabaları" kullanılıyordu. Bu çok zor şartlar altında "günde birkaç ton" yiyecek ancak nakledilebiliyordu. Asıl nakliyat deniz yoluyla oluyordu. Genel durum hakkında ise şunları yazmaktadır: "Zavallı Türkler, inşa edecekleri sahra istihkâmâtı için muhtaç oldukları alet ve edevatı çoğunlukla düşmandan ganimet olarak almaya mecbur kalıyorlardı. Çünkü elde çok az kazma ve kürek vardı. Korunaklar için gerekli ahşap ve demir malzemesi daha o vakit düşman mermileriyle tamamen harap olmuş köylerden sağlanıyordu. İhtiyaca yetecek kadar bile kum torbası tedarik edilemiyordu". Yine von Sanders'in anlattığına göre, İstanbul'dan gelen kum torbalarının askerlerin "tamamen yırtılmış askeri elbiselerini yamamak" için kullanılması "tehlikesi" de baş göstermeğe başlamıştır (<https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur> Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289).

Carl Mühlmann da gerek yiyecek sıkıntısı ve gerekse askerlerin buldukları ortamlar hakkında benzer şeyleri gündeme getirmektedir. Askerin yiyecek stoklarının "fazla" olmadığını belirterek "açlığın" âdeta her yerde kol gezdiğini iddia etmektedir. Askere dağıtılan porsiyonların ve tayınların genellikle "azaltılmak zorunda" kaldığını söyleyerek devamında şunları anlatmaktadır:

"Yemeğin hazırlanması ve yapılması son derece ilkeldi, sahra mutfakları yoktu. Cephenin çok gerisindeki açık mutfak tesislerini düşman denetiminden gizlemeye çalışıyorlardı. Siperlerden geçilerek sağlanan uzun taşıma sonucu yemek, -çoğu kez bir lapa, koyun etiyle pişirilmiş olan pirinç, sebzeden ve birkaç et parçasından oluşuyordu- acıkmış olan siperdeki savaşçılara soğumuş olarak ulaşabiliyordu. Yeniden ısıtılması ancak karanlık basınca söz konusu olmaktadır; çünkü çıkan duman, düşmanın ateşini üzerine çekiyordu. Bunlar ağır muharebelerde zaman zaman diğer cephelerde de katlanılması gereken durumlardı. Alman askerinin alışlagelmiş telakki ettiği sosyal tesisler, Gelibolu'da mevcut değildi. Böylece yetersiz beslenmede ve yetersiz donanımda sıhhiye hizmetinin güçlkle yürütüleceği açıktır. Hastaların sayısı çok yüksekti ve askerî hastahaneler tıklım tıklım dolmuştu. Sıcak ve kuru yaz, birliklerin sağlığını olumsuz bir biçimde etkiliyordu" (<https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur> Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289).

Kannengiesser'in Gelibolu'daki günlük hayat şartları hakkındaki tespitleri yukarıdakilerle fazlasıyla örtüşüyor. Ona göre, Türk askerlerinin "konaklama ve diğer ihtiyaçları gülünç olacak kadar azdı." Türklerin, bir battaniyeyi veya şilteyi

toprağın üzerine sererek uyduklarını belirten yazar, günlük iâşe hakkında da aynı şekilde olumsuz iddiaları gündeme getirmektedir. Buna göre askerin günlük olarak yanında bulundurduğu porsiyonu “bir parça ekmek” ve “birkaç zeytin”den ibaretti. Devamında şunları anlatmaktadır:

“Sabahları un çorbası verilmekteydi. Öğle ve akşam yemeklerinde de yine yağlı ama bazen etli çorbaya devam edilirdi. Erzak azlığında başyemek bulgur pilavıydı.” Erzak azlığının nedeni ise, İngilizlerin erzak taşıyan gemiyi batırmalarıydı. Devamında zikrettiği Balkan Savaşı’na katılan askerlerin Çanakkale Cephesi’ndeki erzak durumunu mukayesesi önemlidir. Buna göre, Balkan Savaşı’ndan sağ çıkan “karınlarını otla doyurmak zorunda kaldıklarını ve açlığın, düşman kurşunundan da daha korkunç olduğunu, hatırlayanlara göre, “Evet, bu tam bir savaş değildi, evet her gün yemeğimizi de yiyorduk (https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289)

Yokluğa, eksikliğe rağmen canlarını verenlerin,sonuna kadar mücadeleye devam edenlerin ruhudur Çanakkale

Carl Mühlmann da Türk askeri hakkında çok olumlu tespitler dile getirmektedir. Öncelikle askerlerin içinde buldukları olumsuz şartlara temas ederek, “yeterli beslenme” imkânı bulamayan askerlerin durumu hakkında, “iyice zayıflamış olan vücutları ve çökük yanaklı yüzleri içinde buldukları durumu anlatıyor“, tespitini yapmaktadır.Mühlmann hatıratının ilerleyen sayfalarında Çanakkale’de savaştan Türk askerlerinin, “sağlıklı, randımanlı ve iyi bir durumda yaşatacak olan her türlü sosyal yardım teşkilatından” mahrum olduğunu iddia ederek şunları yazmaktadır:

“Yetersiz besin almış, haşerelere boğuşan, güneş çarpmasına karşı korumasız, kum fırtınalarından, yağmur ve soğuktan müteessir olarak Türk insanı, gündüz ve gece savaşta en ön hatta alınmış; avcı hendeğinde, -yine de yakınmadan ve homurdanmadan- sorumluluğunu yerine getiriyordu. Bu ağır sınaama döneminde Türklerle birlikte hareket eden herkes, bu sessiz kahramanlık karşısında sınırsız saygı ve hayranlık duyar ki, o dürüst Anadolu insanına karşı bu duyguyu düşmanına bile esirgemeyecektir. Burada, diğer kültürlü uluslar tarafından kuşkusuz gözlemlenen ama ruh dünyalarında kavranamayan bir “dine kendini adayış” Türklerde açığa çıkmaktadır ve bu; aynı şeyin başka hiçbir ulusa benzer ölçüde görülemeyeceği bir ruh halidir. Her halükârda Türk insanı gücünü bu özelliklerinden almaktadır” (https://belleten.gov.tr/tam-metin/ 279/tur Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289).

Kannengiesser’in Türk askerleri hakkındaki tespitleri fazlasıyla olumludur. Türklerin daha öncesinde “çok az” eğitilmelerine rağmen, “kahraman, güvenilir ve yiğit” olduklarına inanmaktadır. Devamında şu tespitleri yapmaktadır:

“Son derece yetenekli ve kararlıydılar. O, kayıtsız ve şartsız komutanının takip ediyor ve düşmanın önüne atılıyordu. Ona göre, “Allah böyle istiyordu.” Taburların savaşa girmelerinden az önce obüs sesleri altında, Alay İmamı durur, kural ve usule göre bir konuşma yapardı. Bunun gerçekten başka bir etkisi olurdu”.

Gelibolu’daki savaflara Temmuz 1915’ten itibaren iştirak eden Alman istihkâmcı Horaczek, cephedeki Türk askerlerini tasvir ederken, bunların “çocuksu fanatik inanç”a sahip olduklarını ve bu inancın, harbin kazanılmasında önemli bir işlev gördüğünü iddia etmektedir. Bu inancın, “bütün bir halkı nasıl kuvvetlendirdiğini” her gün gördüklerine belirterek şunları söylemektedir:

“Tereddüt etmeden vatanı için ölmeyi herkesten isteyen bu iman olmadan, Çanakkale ve Türkiye kayıp edilirdi. Türkler, birbirinden ayrı on binlerce kilometreden oluşan üç savaş meydanında inanılmaz iş başardılar. Özellikle de kuvvetli Anadolu Türkleri, ölümden korkmadan, soğukkanlı, tutkulu ve emin bir şekilde askerî görevlerini yerine getirdiler. Bu ruh bir günde gelişen bir ruh değildir. Medeni olunmakla ruh kazanılmaz. Kazandırılır. Ya şehit ya gazi ol diyerek evlatlarını vatan için savaşa gönderen Annelerin kazandırdığı ruhtur Çanakkale Ruhü.

Çanakkale’de Anzak kolordu kuvvetlerine karşı koyan 27. Alay ile birliklerine takviye olarak gelen 57. Alay’ın iki taburu da şehit olmuş, ancak taarruz hâlinde olan Anzak kuvvetlerini durdurmuşlardı. Çarpışmalar, siper muharebelerine dönüşmüştü. Muharebe bu minvalde devam ederken gece bastırdı. Son kalan tabur ile ertesi sabah için hücum emrini alan 57. Alay kumandanı şu anda mezarının bulunduğu Bombasırtı güney eteklerinden aşağıya baktığında o sisli Nisan sabahı arazide yayılmış küme küme beyazlıklar gördü ve tabur kumandanını çağırıp sordu:

“-Bunlar nedir, evlâdım?”

“-Kumandanım! Onlar fecre az bir zaman kala emriniz ile hücumla geçecek olan erlerimizin iç çamaşırlarıdır.”

Her bir vatan evlâdı şehit olmak için yıkanmış, temiz çamaşırlarını giymişti... İşte şehitliğe böylesine hazırlanıp vatana fedâ olan bu temiz yiğitlerdir ki, Çanakkale Karma Kolordu İngiliz Kumandanı General William Birdword’a:

“Türk askeri kadar vatanı için gözünü kırpmadan ölen, savaş anında müthiş bir cesaretle fırtınalar estiren, yaralı düşmanını sırtında taşıyarak onu ölümden kurtaran bir asker yeryüzünde görülmemiştir.” dedirtmişlerdir.

Ünlü Fransız yazarı Pierre Loti Çanakkale savaşıyla ilgili olarak kaydettiği hatıra dikkat çekicidir.

18 Mart'ta batan Fransız gemilerinden 20 kişilik bir denizci sâhile çıkmaya muvaffak oldular, ama karaya ayak bastıkları anda Türk askerlerini de karşılarında buldular. Ben bu gruptan Teğmen Andre Lemoine ile daha sonra Paris'te karşılaştım. Bana dikkat çekici şu hikâyesini anlattı:

“Sahile çıktığımız vakit bitkindik. Bir taraftan üzerimizden akıp geçen mermiler, diğer yandan mayınlar... Korkulmayacak gibi değildi. Üstelik şimdi kızgın düşmanla da karşılaşmıştık. Bizi aldılar, ilerideki tepenin hemen ardındaki bir kulübeye götürdüler... İçlerinde subay yoktu... Üzerimizdeki ıslak elbiseleri çıkardık. Bize kaputlarını verdiler... Sobanın başında ısındık. Az bir zaman sonra ekmek ve azık getirdiler. Kendilerinin tayınları olduğu belliydi. Karşılıklı yedik... Çorba ikram ettiler... Düşman değil, müşfik kurtarıcılar gibi davranıyorlardı. Daha sonra bizi aldılar ve Tekirdağ'a götürdüler. Türklerin bu büyüklüklerini unutamam.”

Clausewitz, “Savaş Üzerine” adlı eserinde “manevi değerler(güçler) savaşın en önemli unsurlarından biridir. Bunlar savaşın ruhudur, onun bütün varlığına yayılırlar “der. Clausewitz, eserinde manevi güçleri; komutan'ın yetenekleri, ordunun savaşkanlığı ve ulusal duyguları olarak tanımlar ve üçü arasında bir kıyaslama yapılamayacağını da belirtir. Napolyon ise “Harp bir strateji meselesi olmaktan ziyade psikoloji meselesidir. Maneviyat harbin yarısını kazandırmaya kafidir” diyerek manevi gücün maddi güce üstünlüğünü ifade etmiştir. Mustafa Kemal Atatürk ise bu ruhu, Çanakkale Zaferi üzerinden şu şekilde anlatmaktadır. “Çanakkale Zaferi, Türk askerinin ruh kudretini gösteren şayanı hayret ve tebrik bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale Muharebelerini kazandıran bu yüksek ruhtur”

Manevi değerleri savaş ortamında harekete geçirmek liderlerin işidir. Osmanlı Ordusu'nun avantajı bu ruhu aşılatabilecek subay kadrosuna sahip olmasıdır. Cephelerde tecrübe kazanan, Mehmetçikle aynı şartları paylaşan kadro. Ve elbette Mustafa Kemal Atatürk. Anadolu insanını birbirine kenetleyen milli ruhu ateşlemiştir Mustafa Kemal Atatürk. Atatürk olmadan Çanakkale'nin anlatılması zordur. Verdiği ve uygulattığı kararların askeri okul eğitimlerinde karşılığı yoktur. Öngörü, tecrübe, analiz ve sezginin karışımıdır bu kararlar. Çanakkale'yi zafer haline getiren, sıradan verilen kararlar olmamıştır. “Size taarruzu değil, ölmeyi emrediyorum” emri gibi kararlardır Çanakkale'yi zafer haline getiren.

Savaşlarda zaferle yenilgi arasında kıl kadar bir farkın kaldığı zamanlar olur ki bu zamanlarda askerliği bir sanat olarak düşünen ve insanların duygularına hitap

eden doğal liderlerin manevraları devreye girer. Çanakkale’de bu yaşanmıştır. O doğal lider Mustafa Kemal olmuştur. Mustafa Kemal, Çanakkale’de doğmuştur denilebilir. Olayları olduğu gibi kabullenmeyen ve olması gerektiği gibi düşünen genç ve birikimli bir subaydır Mustafa Kemal. Çanakkale Zaferi, Mustafa Kemal’in özlediği anların portresidir.

Çanakkale Ruhu”; emperyalizmi yenilgiye uğratan Büyük Türk Devrimi’nin ışığıdır, doğuşudur.

“Çanakkale Ruhu”; Mustafa Kemal ATATÜRK gibi düşünmek, Atatürk gibi hareket etmek demektir. Bir milli bilinçtir. Ulusal bir kimliktir.

Bu ruh daima hatırlanmalı ve hatırlatılmalıdır.

Kaynakça:

<https://www.bayburtpostasi.com.tr/canakkale-zaferi-ve-canakkale-ruhu-makale,2392.html>

<https://ider.org.tr/tr/icerik/174/su-an-ihhtiyacimiz-olan-1915-canakkale-ruhu>

<https://add.org.tr/canakkale-ruhu-ile-ataturk-cumhuriyetini-yeniden-insa-edecegiz/>

<https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur> Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289

<https://docplayer.biz.tr/amp/56946203-Canakkale-uzerine-unceler.html>

Yeni Kutup Merkezi Hindistan

Prof. Dr. ANIL ÇEÇEN

Dünyanın en büyük ülkelerinden birisi olan Hindistan, soğuk savaş sonrası dönemde, yeni bir dünya düzeni kurulurken bir kutup başı ya da merkezi olarak dünya platformunda öne çıkmaktadır. Eski dönemlerin koşullarında reddedilen ve büyük bir güç olarak ortaya çıkmasına izin verilmeyen Hindistan'ın, dünyanın geleceğinde giderek artan bir öneme sahip olduğu ve bu doğrultuda bir merkezî güç olarak gündeme geldiği artık yadsınamayacak bir gerçekliktir. Doğunun iki büyük ülkesi olan Çin ve Hindistan'ı dünyanın gündemi dışında tutabilmek için önceki dönemlerde her yol denenmiş, koskoca Çin afyon savaşı ile uyutulurken, Hindistan bir büyük sömürge düzenine mahkûm edilmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin kurulması, iki kutuplu bir dünya düzenini gündeme getirmiş, bu iki büyük Doğu gücünün dünya gündemine yerleşmesini önlemiş ve Doğu'nun büyük güçlerinin demir perde arkasında kalmasına yardımcı olmuştur. Avrupa'nın doğusu ile beraber dünyanın merkezî bölgesi olan Avrasya kıtasının Sovyet denetimi altında kalması, Hindistan ve Çin gibi hem Avrupa'dan, hem de Amerika Birleşik Devletleri'nden büyük olan iki dev gücün dünyanın arka penceresinde kalmasına yardımcı olmuştur. Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Sosyalist Blok'un çözülmesiyle küreselleşme dönemi başlamış ve Çin ile beraber Hindistan Doğu'nun iki dev gücü olarak dünya platformuna girerek yerlerini almışlardır. Her iki büyük ülke çok kutuplu dünya düzeninde artık merkezdedir.

Yirmibirinci yüzyılın dünyasının eskisinden çok farklı olacağı günümüzdeki süreçte Hindistan, eskisinden çok farklı bir konumda gündeme gelmektedir. Eskiden bir Doğu ülkesi hatta sömürgesi olan ve dünya siyasetinde fazla bir ağırlığı bulunmayan Hindistan, demir perdenin kalkmasından sonra Doğu bölgesinin dünya geneline açılmasıyla, günümüzün en önemli ülkelerinden birisi durumuna gelmiştir. Başka bir deyişle küreselleşme sürecinde dünyanın bütünleşmeye doğru gittiği bu dönemde, Doğu'nun büyük ülkeleri de Batı'nın büyük ülkelerine paralel bir önem kazanmışlar ve artık en az Batılı ülkeler kadar siyasal sorunlar üzerinde söz sâhibi bir konuma gelmişlerdir. Eski bir sömürge olan Hindistan, yeni bir emperyalizm döneminin Batılı ülkeler tarafından mazlum uluslara ve ülkelere dayatılmasına, Doğu bölgesinin yeni bir kalesi ve kutup merkezi olarak karşı çıkmaktadır. Önceden Doğu bölgesine yönelik emperyal plânların uygulamaya aktarılmasında hesaba katılmayan Hindistan, şimdi Doğu'ya ve Asya kıtasına yönelen yeni politikaların tam ortasında yer almakta ve bu nedenle de giderek önemini artırmaktadır. Dünyanın genel olarak kontrol altına alınmasına yönelen bütün projelerde, Hindistan'ın artık önemli bir yere sâhip olduğu görülmektedir.

Bir buçuk milyara yaklaşan nüfusa ve üç buçuk milyon kilometre kare bir ülke alanına sâhip olan Hindistan, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nden daha geniş büyük bir ülkedir. Dünyanın egemeni olmaya çalışan bu iki kıta devleti karşısında Hindistan sâhip olduğu büyüklükle, Çin ile beraber Doğu bölgesinin başlıca temsilcilerinden birisidir. Hindistan dışarıdan bir tek ülke gibi görünmesine rağmen aslında birçok ülkenin ve birbiriyle akraba halkların bir arada yaşadığı bir Hint Birliği konumundadır. Hindistan, yirmi beş eyaletten oluşan ve doğrudan yönetilen on ayrı bölgeden meydana gelmektedir. Eyaletlerin bir araya gelmesiyle oluşturulan birlik, Amerika Birleşik Devletleri'ne benzer bir eyaletler federasyonu statüsüne sâhip bulunmaktadır. İngiliz yönetimi sırasında hazırlanan bugünkü eyaletler federasyonu yapısı daha sonraki dönemde belirli bölge halklarının ısrarlı tutumları nedeniyle yeni eyalet ve bölgelere bölünmüş ve daha fazla parçalı bir yapıya yönlendirilmiştir. Emperyalizmin parçala ve böl sonra yönet ilkesini İngilizler çok başarılı biçimde Hindistan üzerinde uygulamışlar ve bu ülkeyi terk ederken hem bölmüşler, hem de parçalı bir yapıya mahkûm ederek, Hindistan'ı gelecekte yeni siyasal sorunlarla baş başa bırakmışlardır.

İngilizler, Hindu ülkesinde yaşayan Müslümanları bu ülkeden geri çekerken ülkenin doğusuna ve batısına toplamışlar, bunun neticesinde Pakistan adı altında yeni bir İslâm devleti kurarken, bu ülkeyi de doğu ve batı olarak ayarmışlar ama daha sonra bu ikili devlet yapısı yürümemiş ve Doğu Pakistan bağımsızlığını ilân ederek Bangladeş adını almıştır. İngilizlerin Müslümanları Hindulardan ve Budistlerden ayırarak ayrı devlet yapısına kavuşturmaları zaman içinde sonuç vermemiş, Hindistan'ın hızla artan nüfus yapısı içinde Müslümanların sayısı üç yüz milyonu geçmiştir. Bu hâliyle Hindistan, en büyük Müslüman devleti olan Endonezya'dan daha fazla Müslüman nüfus barındıran bir büyük ülke konumuna gelmiştir. Hindistan bu kadar büyük Müslüman nüfusu ile kendisini çevreleyen İslâm ülkeleri arasında yer almakta ve bu dinin yaygın olduğu devletlerin bir araya gelmesinden oluşan İslâm Birliği'ni yakından izlemektedir, çünkü İslâm dünyasındaki gelişmeler Hindistan'ın üç yüz milyonu aşan Müslüman halkını da yakından ilgilendirmektedir. Benzeri bir konumda bulunan Çin ve Rusya da, sâhip oldukları milyonlarca Müslüman nüfusun geleceği açısından, İslâm dünyasındaki gelişmeleri yakından izlemekte ve İslâm Birliği'nin aldığı kararların, Müslüman nüfus üzerinden kendi ülkelerine etkilerini değerlendirmeye çaba göstermektedirler. Bu açıdan Hindistan'ın konumu Çin ve Rusya'ya oranla daha fazla karışık ve problemlili bir durum göstermektedir.

Pakistan ve Bangladeş'in kopması Hindistan'ı İslâm dünyasından koparamamıştır. Hindistan bağımsızlığına kavuşurken, yanı başında Pakistan ve Bangladeş gibi komşulara sâhip olmak durumunda kalmıştır ama gene de benzeri parçalanma ve bölünme tehlikelerinden kurtulamamıştır. Zaman zaman Sih militanlarının yaptığı terörist hareketler, Hindistan'ın içinden bir de "Halistan" adı ile "Sih" ülkesi çıkarma plânının olduğunu göstermektedir. Keşmir bölgesi zaten Pakistan ve Hindistan arasında büyük bir sorun olarak ülkenin kuzeyinde yer alırken, bu bölgenin yanı başında Halistan adı ile bağımsız bir Sih devletinin kurulmak istenmesi, Hindistan devletini fazlasıyla tedirgin etmektedir. Himalayaların ayırdığı Çin ve Hindistan sınırı, Keşmir gibi bir büyük sorun ile karşı karşıyadır ve bu potansiyel sürtüşme ile savaş alanı geleceğe doğru uzanmaktadır. Zaten dünya nüfusunu dengelemek için Hindistan-Pakistan ve Çin üçgeninde bir nükleer savaş çıkartmak isteyen Batılı emperyalistlerin işini kolaylaştıracak kadar sorunla dolu olan bu bölgede, her an Çin-Hindistan ve Pakistan arasında bir savaş kendiliğinden çıkabilir ya da Batılı emperyalistler tarafından böylesine bir savaş kışkırtılabilir.

Keşmir sorunu yüzünden Pakistan, Hindistan'a karşı kendini korumak üzere atom bombasına sâhip olmuştur. Başta ABD olmak üzere İsrail ve diğer Batılı ülkelerin çok büyük baskı ve engellemelerine rağmen Pakistan, bir Müslüman devlet olarak, Orta Afrika Cumhuriyeti'nden Libya'nın sağladığı uranyum ve Fransızların yardımıyla atom bombası elde etmiştir. Pakistan, Çin ve Hindistan gibi iki büyük ülkenin nükleer bombalarına karşı kendi güvenliğini temin zorunluluğu ile karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'nin başarmasına izin verilmeyen ve Batılı emperyalistler tarafından sürekli olarak engellenen atom bombasına sâhip olarak, nükleer güç konumuna ulaşma projesini Pakistan, Zülfikar Ali Butto gibi Batılı bir liderin özverili çabaları ile gerçekleştirebilmiş ve günümüzün nükleer güçleri arasına girmiştir. Londra'da Eton Koleji'nde eğitim gören, Batılı bir devlet adamı olarak Zülfikar Ali Butto, Pakistan'ın geleceğini güvence altına almak ve Keşmir sorununun çözümünde bir askerî harekâta karşı hazırlıklı olabilmek amacıyla, atom bombasına ülkesini kavuşturmuştur. Ne var ki, Müslüman ülkelerin eline atom silâhının geçmesini istemeyen ABD, İsrail ve Avrupa ülkeleri Butto'yu hiçbir zaman affetmemişler ve bu büyük lideri asılmaya götüren siyasal senaryo ile ondan kurtulmuşlardır.

Bir Müslüman ülke olmamasına rağmen, çevresindeki Müslüman ülkeler ve üç yüz milyonu aşkın Müslüman nüfusu ile Hindistan, İslâm dünyası içinde yer almaktadır. Bu yönü ile Hindistan hem bir Doğu ülkesi, hem de bir İslâm ülkesidir. Küreselleşme döneminde bu yönü ile hem Doğu'ya yönelen Asya politikaları, hem de İslâm dünyasına yönelen ılımlı İslâm ya da Büyük Orta Doğu politikaları kendiliğinden Hindistan'ı da içine almaktadır. Jeopolitik konumu ile Kuzey Afrika ve Ortadoğu'dan güney Asya'ya yönelen İslâm

kuşağının tam ortalarında yer alan Hindistan, bu dünyanın yeniden düzenlenmesi ile ilgili yeni politikaların hedefi konumuna sâhip bulunmaktadır. Var olan devletleri çok büyük bulan Batılı emperyalistlerin, Hindistan'ı yeniden bölerek küçültmek istedikleri anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, Keşmir, Halistan, Assam ve Bihar gibi kenar bölgelerde yeni bağımsız devletler gündeme gelebilir. Hindistan'ın bir büyük devlet olarak Güney Asya'da, doğu bölgelerinde ya da İslâm dünyasında etkili olmasını istemeyen Batılı emperyalistler, bu kıtasal devletin parçalanmasına giden yolu açabilirler, kenar bölgelerde ya da deniz kenarı eyaletlerde yeni devletçiklerin oluşumunu kısırtabilirler. Batı emperyalizmi bin yıllık tecrübe ile, Doğu'dan çıkan büyük devletlerin yeni kutup başı ya da merkezî konumuna gelmesini önleyebilmek için, Irak'ta olduğu gibi, bu ülkelerin parçalanmasına giden yolu açarak, bunların küçülmelerine neden olabilirler ve Doğu'nun yeni dev ülkeleri kendi sınır bütünlüklerini koruyamadıkları için dünya politikasında karşı ağırlığı oluşturamazlar ve zaman içinde devre dışı kalabilirler. Hindistan sâhip olduğu özellikleri ile günümüzde böylesine çok yönlü bir çıkmaz ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Sovyet sonrası dönemde ABD, tek süper güç olarak kendisini ilân etmiştir. Çeyrek yüzyılı aşkın bir süredir ABD kendisinin merkezde yer alacağı bir dünya devletini; IMF, Dünya Bankası, NATO gibi uluslararası kuruluşların katkıları; Bilderberg, Dünya Ekonomik Forumu, Dış İlişkiler Komitesi gibi oluşumların yardımlarıyla gerçekleştirmeye çalışmakta ama bir türlü sonuç alamamaktadır. Çünkü ABD'ye bu dünyayı bırakmayacak Hindistan gibi yeni kutup merkezleri ortaya çıkmakta ve Amerikan emperyalizmine karşı direnmektedirler. Batı'da ABD ile beraber Avrupa Birliği ve Brezilya yeni kutup merkezleri olarak ortaya çıkarken, Doğu'dan da Rusya ve Çin ile beraber Hindistan yeni kutup merkezleri arasına girmektedir. Avrupa ülkeleri birleşerek, Amerika Birleşik Devletleri gibi bir büyük federasyona yönelirken, aynı büyüklükteki Brezilya, Çin, Rusya ve Hindistan da, kıtasal federasyonlar olarak kutup başı bir konuma doğru ilerlemektedirler. Avustralya, Kanada, Kazakistan, Güney Afrika gibi diğer geniş ülkeler de benzer büyüklüklere sâhip bulunmaktadırlar ama nüfus potansiyeli olarak geride kalmaktadırlar. ABD üç yüz milyonluk nüfusu ile kendini süper güç olarak ilân ederken, Brezilya ve Avrupa benzer bir nüfus potansiyeliyle, Çin ve Hindistan ise bunların beş misli nüfus büyüklüğü ile devreye girmekte, Rusya ise geçmişten gelen imparatorluk yapısı ve büyük toprakları ile yeni yarışta yer alarak kutup başı olmaya soyunmaktadırlar. ABD önderliğinde uluslararası kapital dünya devletine yönelirken, tek kutup yerine yeni kutupların gündeme gelmesi, dünyanın geleceğinin tek kutuplu değil, çok kutuplu olacağını göstermektedir. Hindistan, işte bu büyük devletler arasında yer alarak çok kutuplu dünyanın yeni merkezlerinden birisi olacaktır. Geniş toprakları ve çok kalabalık bir nüfus potansiyeliyle Hindistan, çok kısa zamanda

Batılı dev merkezlerle karşı koyabilecek derecede güçlenebilecek ve onların karşısına çıkarak, yeni dünya dengelerinin oluşmasına yeni katkılar getirebilecektir.

Uluslararası kapitalizm ABD'nin öncülüğünde bir dünya devletine yönelirken, bütün büyük ülkelerin bölünmesini gündeme getirmektedir. Irak ile başlayan yeni süreç Suriye, İran, Arabistan, Mısır, İran üzerinden Hindistan'a kadar uzanabilir ve Batı emperyalizminin girdiği merkez ve doğu bölgelerindeki büyük ülkeler, küçülerek Batı hegemonyası altına girebilir. Batı emperyalizmi dünyanın merkezine ve doğusuna egemen olabilmek ve bu bölgelerden yeni büyük güçlerin ortaya çıkmasını önleyebilmek üzere, Ortadoğu'dan Uzak Doğu'ya doğru bir saldırı, işgal ve parçalama stratejisini ısrarlı biçimde uygulamaktadır. Bütün mesele Rusya, Çin ve Hindistan'ın güçlenerek dünya sahnesine süper güç ya da kutup başı olarak çıkmalarını engellemektir. Rusya, Çin ve Hindistan sâhip oldukları federasyon yapıları ile bölünmeye ve parçalanmaya son derece elverişli durumdadırlar. Doğu'nun dev ülkelerinin yeni kutup başı olarak Batı emperyalizminin karşısına çıkmasını istemeyen kapitalistler, para güçleri ile hem alt kimlikleri ve etnik meseleleri hem de yerleşmeyi destekleyerek, bu büyük Doğulu dev ülkelerden kurtulmak istemektedirler. Büyük Asya ülkelerini ortadan kaldırmak isteyen Batılı emperyalistler daha sonraki aşamada yeni küçük eyaletleri Kuzey, Doğu, Güney, Batı ve Orta Asya olarak beş ayrı da federasyon olarak yeniden yapılandırmayı düşünmektedirler ve bu beş federasyonu daha sonra dünya devletlerine bağlamayı plânlamaktadırlar. Bu doğrultuda bütün Ortadoğu ve Asya ülkeleri yeni emperyalist saldırının hedefi durumundadırlar. Hindistan böylesine bir süreçte parçalanırsa o zaman eski Hint eyaletleri Güney Asya Konfederasyonu çatısı altında çok uluslu ve çok dinli bir yapıda yeniden bir araya getirilebilir ve küçük eyaletlere de uluslararası kapitalizm kolaylıkla sızabilir. Hindistan, böylesine büyük bir parçalama plânının tehdidi altındadır.

Batı emperyalizmi Doğu'nun dev ülkelerini ufalayarak ortadan kaldırmanın hesaplarını yaparken, bu süreç içinde bunları birbirine karşı kullanmanın girişimlerini de gündeme getirmektedir. Asya içi dengelerde Rusya ile Hindistan Çin'e karşı yakın ilişkiler sürdürürken, Çin de karşı denge olarak Pakistan'ı kendi yanına çekebilmeğe çalışmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri her zaman Pakistan'da bir askerî darbeyi destekleyerek ordu aracılığı ile bu ülkeyi denetim altında tutmuş ve Pakistan'ın Çin'e yakınlaşma sürecini kesmiştir. Ayrıca tek atom bombasına sâhip Müslüman ülke olan Pakistan'ın İslâm dünyası ile beraber İsrail'e karşı ortak hareket etmesini önlemek için de askerî darbe aracılığıyla Pakistan baskı altında tutulmaktadır. Eğer İsrail atom silâhını Müslüman ülkelere karşı kullanırsa, İslâm Birliği aracılığı ile Pakistan'ın elindeki atom bombasının İsrail'e karşı kullanılabilmesine dair senaryolar

dünya basınında uzun süredir tartışılmaktadır. Pakistan'ın bu konumu, Hindistan'ın ABD ve İsrail tarafından Pakistan'ı ve İslâm dünyasına karşı kullanılmasını kendiliğinden gündeme getirmektedir. Asya içi kıtasal dengelerde Hindistan her zaman Rusya ile birlikte olarak Çin ve ABD'den uzak durmaya çalışmıştır. Böylece bölünmekten ve sömürgecilikten zamanımızda kurtulmuştur .

Uzun süren İngiliz sömürgeliği döneminden sonra ABD'nin etkisi altına giren Hindistan'ın, soğuk savaş döneminde sanayileşmesi engellenmiştir. Küçük Güney Kore'nin sanayileşmesi Japonya'yı dengelemek için desteklenmiş ama kocaman Hindistan'ın sanayileşmesine izin verilmemiştir. Bugün dünya piyasalarında Güney Kore malı araba ve benzeri sanayi ürünleri satılmaktadır ama Hindistan'dan gelen hiçbir sanayi ürünü göze çarpmamaktadır. Çok eski zamanlardan kalan Çin'den gelen ipek yolu ve Hindistan'dan gelen baharat yolu geleneği günümüzde de sürdürülmek istenmiş ve bu iki dev ülke sanayiden uzak tutularak, Batı'nın emperyal güçleri ile rekabet etmeleri önlenmiştir. Sanayileşmenin ülkeleri bağımsız kılması nedeniyle, Çin'i ve Hindistan'ı baskı altında tutmak isteyen Batı emperyalizmi, ipek ve baharat ticareti ile bu iki dev ülkeyi oyalamaya devam etmiştir. Batı ülkelerinde Çin mağazaları ipek işleriyle, Hint mağazaları da baharat çeşitleriyle doludur ama hâlâ Batılılar Çin malı bir arabaya binememektedirler. Hint malı elektronik eşya dünya pazarında yoktur. Çin'e karşı Japonya'yı destekleyen ABD, Çin ve Hindistan'ı Batı pazarlarından uzak tutabilmenin çabası içinde olmuştur. Hindistan bu durumdan çok zararlı çıkmış ve günümüze kadar yoksul bir ülke olarak kalmıştır. Artık Hindistan'ın gelişmesini daha fazla engelleyemeyeceğini anlayan ABD, elindeki bilgisayar teknolojisini Çin'e, Rusya'ya ve Avrupa'ya karşı kullanabilmek için Hindistan'a aktarmış ve kısa zamanda bu ülkenin dünyanın bilgisayar merkezi durumuna gelmesini sağlamıştır. Özellikle yazılım alanında çok ileri giden Hindistan, geleceğin bilgi toplumunda ABD'ye bağımlı bir biçimde gelişmekte ve tek başına merkez olma tehlikesi de bu yönden engellenmektedir.

Soğuk savaş sonrasında Çin ile Uzak Doğu ve Pasifik egemenliği yarışına giren ABD'nin, Çin'i çevreleyerek Batı'ya doğru ilerlemesini ve okyanuslara açılarak denizler egemenliğine yönelmesini önleyebilmek için, bir Asya NATO'su hazırlığı içinde olduğu görülmektedir. İleride Rusya ve Çin ile anlaşmazlığa düşebilme ihtimaline karşı böyle bir hazırlık içinde bulunan ABD, merkezinin Hindistan olacağı bir Asya güvenlik örgütünü kendi komutasında Asya NATO'su olarak devreye sokabilmenin hazırlığı içindedir. Hindistan'a verilen bilgisayar teknolojisinden yararlanılarak geleceğin elektronik toplumunda elektronik silâhlara dayanan bir savunma mekanizması, ABD tarafından güneyden başlayarak bütün Asya kıtasını kapsayacak boyutlarda düşünülmektedir. Hindistan'ın merkez olacağı bu tür bir güvenlik örgütüne, Sri

Lanka, Bangladeş, Pakistan, Afganistan, Tayland, Malezya, Birmanya, Endonezya, Filipinler, Avustralya, Yeni Zelanda, Japonya gibi ülkeler alınacak ve Hindistan'ın ana merkezinde yer alacağı bir savunma düzeni Çin ve Rusya ile İran'a karşı oluşturulacaktır. Avrupa Birliği ile NATO konusunda ihtilafa düşen ABD, gelecekte böyle bir yapılanmayla Avrupa, Rusya ve Çin'e karşı Hindistan ile beraber hareket edebilir ve dahası Doğu'dan gelebilecek bir hegemonya dalgasına karşı da Hindistan üzerinden engelleme yapabilir. Çok kutuplu dünyada Hindistan, ABD tarafından diğer kutuplara ve Doğu bölgesine karşı kullanılmak istendiği için ABD bu ülkeyle giderek yakınlaşmaktadır.

Dünya dengelerinde ABD Hindistan'a kendi yanında ve denetiminde özel bir yer ayırırken, ABD'nin yavrusu ve gelecekte rakibi olan İsrail de, ABD'den ayrı olarak, Hindistan ile ilgili farklı senaryolar ve stratejiler peşindedir. İslâm dünyası içinde tek başına farklı bir dinden ülke olarak kalan İsrail, Türkiye'nin İslâm dünyasından uzak tutulmasını hedefleyerek desteklerken, çevresindeki Müslüman ülkelerin yanı başındaki Hindistan'ı da tıpkı Türkiye gibi kendisine bir müttefik olarak görmektedir. Dünyanın merkez bölgesindeki kutsal topraklarda kurulmuş olan İsrail, kendisini çevreleyen Müslüman ülkelere karşı Türkiye ile Hindu ve Budist Hindistan'ı en yakın müttefik olarak görmekte ve Türkiye, Hindistan, İsrail arasında kurulacak bir güvenlik üçgeniyle İslâm dünyası içinde kendisini güvenceye almak için çalışmaktadır. Bu doğrultuda hem Türkiye, hem de Hindistan ile ilişkilerini geliştiren İsrail, güçlü lobileri ile iki ülkeyi baskı altına almakta kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmektedir. İslâm dünyasında bir Yahudi devleti olarak yaşayabilmek için İsrail'in İslâm dünyasında ve dışında farklı ülkelerle yeni müttefiklik ilişkileri geliştirecek ağırlık merkezlerine ihtiyaç duyduğu bilinmektedir. İsrail, dünyanın merkezindeki Müslüman ağırlığına karşı bir güvenlik üçgeni oluşturmayı plânlamakta ve gelecekte denge sağlamayı hesaplamaktadır. Türkiye gibi Hindistan'da İsrail için Arap ve İslam dünyasına karşı ağırlık sağlayacak partner bir ülke olarak kullanılabilir görünmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri ile beraber İsrail'in de Hindistan'a askerî amaçlı yaklaşması sonucunda, bu ülke son yıllardaki resmî bayramlarını çok büyük askerî gösterilerle kutlamaktadır. Dünya basınına fotoğraflarla yansiyacak derecede Hindistan'ın bir askerî güç hâline geldiği hem İslâm dünyası'na, hem de Çin'e ve Rusya'ya karşı ortaya konulmaktadır. Bir buçuk milyarlık nüfusu ile Amerikan ve İsrail emperyalizmlerinin gereksinme duyduğu asker deposu olarak kullanılacak bu ülke, eskiden de İngiliz emperyalizminin asker deposu olarak kullanılıyordu. Bu, kendi başına büyük bir siyasal ya da ekonomik güç olmasına izin verilmeyen bir Hindistan'ın sürekli olarak Atlantik güçlerinin dünya egemenliğinde asker deposu olarak kullanılması anlamına gelmektedir. Rusya ve Çin'in sâhip olduğu büyük ordulara ve İslam ülkelerinin kalabalık nüfuslarına

ve güçlü askerî birliklerine karşı Hindistan ordusu Atlantik güçlerinin güdümünde bir üstünlük kozu olarak kullanılmak istenmektedir. Hindistan'ın bugünkü yöneticilerinin bu dengeleri görebilmesi, başkalarının çıkarları için çıkartılacak savaşlarda, masum Hintlilerin piyon olarak ölüme gönderilmelerini önleyecektir.

Arada bulunan binlerce kilometrelik mesafeye rağmen Türkiye ve Hindistan arasında zaman zaman yakın ilişkiler doğmuştur. Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında halifenin ülkesi olarak kabul edilen Türkiye'nin kurtulabilmesi için Hintli Müslümanlar Türk devletinin kurucularına parasal yardım yapmışlardır. Türkiye Cumhuriyeti bu yakın ilgi ve desteği hiçbir zaman unutmamış ve Hindistan ile yakın ilişkileri geliştirmiştir. Soğuk savaş döneminde Çin ile rekabet sebebiyle daha çok Sovyetler Birliği'ne yakın duran Hindistan'ın daha sonraları bloksuz ülkelerin öncülüğüne soyunması ve üçüncü dünya hareketinin liderliğini yapması; bir NATO ülkesi olarak Batı'nın güdümüne giren Türkiye'yle olan ilişkilerin bir süre donmasına yol açmıştır. Atatürk'ün başlattığı üçüncü dünya hareketine Hindistan'ın sâhip çıkması, Türkiye'nin NATO'cu yönetimlerini ürkütmüş ve merkez sağ iktidarlar Sovyetler Birliği'ne olduğu gibi Hindistan ve Çin'e de uzak politikalar izlemişlerdir. Gandhi ve Nehru gibi büyük önderlere sâhip olan Hindistan, Atatürk sonrası dönemde bütün mazlum uluslara önderlik etmiş ve Batı emperyalizmine karşı üçüncü dünyanın önderliğini yapmıştır. Birkaç tane başbakanın teröristler tarafından öldürülmesi, Hindistan'ın hızını kesmiş ve bu büyük ülke küreselleşme döneminde eskisi gibi liderlik yapamamıştır. Bu nedenle de yeni dönemde Asya, Afrika ülkelerinin beraberliğinin ortadan kalktığı görülmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında bağımsızlığına kavuşarak, Türkiye ile beraber aynı dönemde Batı tipi demokrasiye geçen Hindistan, İngilizlerin de yardımıyla kısa zamanda Asya kıtasının önemli demokratik ülkesi olmuştur. Bütün Asya ülkeleri sosyalist ve antidemokratik rejimlerle yönetilirken Hindistan'ın Türkiye gibi Batı tipi demokrasi ile yönetilmesi, iki ülke arasında hem bir benzerlik yaratmış, hem de bu nedenle kendiliğinden bir yakınlaşma doğurmuştur. Çağdaş Hindistan'ı kuran Kongre Partisi'nin de tıpkı Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Atatürk'ün partisi gibi benzeri ilkelere ve dünya görüşüne sâhip olması, önemli bir benzerlik yaratmış ama Türkiye'nin demokrasiye geçmesiyle beraber işbaşına gelen merkez sağ partilerin, Atatürk'ün partisinin yapısı ve dünya görüşünden farklı bir yapıda olması nedeniyle, Kongre Partisi yönetimindeki Hindistan ile istenen yakın ilişkiler kurulamamıştır. Birden fazla dinin yaşadığı Hindistan'ın Atatürk'ün getirdiği gibi laiklik ilkesini kabul etmesi, İslâm coğrafyası içinde yer alan bu iki büyük ülkenin gene ortak bir yanı ve benzerliği olarak gündeme gelmiş ama Batı'nın baskısı altındaki Türkiye, Hindistan'a yeteri kadar yakın olamayınca, bu büyük ülke Asya ve Afrika ülkelerine kayarak

üçüncü dünyanın önderliğine soyunmuştur. Atatürk'ün Türkiyesi'nin başlatmış olduğu bu mazlum ülkeler siyasetini Türkiye NATO'ya girdikten sonra devam edememiş ama Hindistan bunu sâhip olduğu büyüklük ve Doğu'daki jeopolitik konumundan yararlanarak sürdürebilmiştir. Yugoslavya ve Küba ile beraber bütün dünya ülkelerini emperyalist Batı'ya ve Sosyalist Blok'a karşı örgütleyen Üçüncü Dünya Hareketi, Hindistan'a evrensel alanda önemli bir liderlik pozisyonu kazandırmıştır.

Eskiden Doğu ülkelerine liderlik yapan Hindistan'ın artık eskisi gibi bir Üçüncü Dünya Hareketi'ne kalkışmasına küresel merkezler izin vermek istememekte ve Hindistan'ı kendi plânları doğrultusunda kullanmak istemektedirler. Gelecekte bu ülke, hem Atlantik güçlerinin baskısı hem de ülkeyi yönetecek ulusal güçlerin arasında kalacaktır. Hint ulusalcıları Hindistan'ın eskisi gibi önderlik yapabilecek güçte ve konumda olduğunu göstermek isteyecekler, Batılı emperyalistler ise, ayrılıkçı akımlarla beraber terörü destekleyerek bu ülkenin önünü kesmeye çalışacaklardır. Çin ve Pakistan ile olan sınır ihtilafları da zaman zaman kışkırtılarak Hindistan'ın komşuları ile uzun süreli bir savaşa sürüklenmesi de sağlanabilir ve böylece Hindistan'ın denetim altından çıkması önlenemez. Afganistan ve İran gibi sıcak sorunlar içindeki ülkelerin gelecekteki durumları da Hindistan'ı kendi bölgesinde askerî maceralara sürükleyebilir. Kendi bölgesinde ya da Asya'nın herhangi bir tarafında savaşa girebilecek Hindistan kendini yönetme şansını zamanla, kaybedebilir ve İngiltere döneminde olduğu gibi Batılı emperyal güçlerin jandarması konumuna sürüklenebilir.

Hindistan tarihi incelendiğinde Türklerin göç ettiği ve devlet kurduğu bölgelerden birisi olduğu görülmektedir. Gazneliler, Karahanlılar ve Babür İmparatorluğu gibi Türk devletleri günümüzün Pakistan ve Hindistan toprakları üzerinde kurulmuştur. Uzun süre Türk egemenliğinde kalan Hindistan daha sonra İngiliz egemenliğine girmiş ve yirminci yüzyılın ortalarında bağımsızlığına kavuşabilmiştir. Soğuk savaşın son dönemindeki Üçüncü Dünya önderliği küreselleşme dönemi ile beraber sona erince, yeni dönemde ABD'nin etkin olduğu bir Hindistan gerçeği ile bütün dünya karşı karşıya kalmıştır. Bu büyük ülkenin geleceği bir anlamda dünyanın geleceğini de belirleyecektir. Ya bir kutup başı olarak çok kutuplu dünyada yeni dengelere oynayacak ve böylece dengelerin bozulmasını önleyecek, ya da Atlantik güçlerinin denetiminde diğer kutuplara karşı kullanılan bir askerî güç hâline dönüşerek; günümüzde yeniden Atlantik hegemonyasının devam etmesine katkı sağlayacaktır. Hindistan'ın bu açıdan geleceğine Hint halkı karar verecektir. Bilgisayar teknolojisi ile ABD'ye bağımlı kılınan Hindistan'ın bağımsız bir siyasal güç ya da kutup başı olmasına emperyalist kapitalizmin patronlarının izin vermeyeceği anlaşılmaktadır. Bu

baskı çemberinin kırılabilmesi Hint halkının siyasal bilinci ile Hindistan'ı yönetecek siyasal kadroların cesareti ve dürüstlüğüne bağlı görünmektedir.

Çok kutuplu dünyada Doğu-Batı dengeleri kadar Kuzey-Güney dengeleri de dikkate alınacaktır. Hindistan bir güneydoğu devleti olarak hem Güney'in hem de Doğu'nun çıkarlarının savunulmasında üzerine düşün misyonu yerine getirmek zorundadır. İngiliz döneminde sömürgeciğin ne olduğunu gören Hint halkı yeni dönemde bir ABD ya da İsrail yönlendirmesine teslim olmamalıdır. Aksi takdirde emperyalizmin savaş senaryoları Hindistan'ın kutup başı olmasını önleyecektir. Geçmişin deneyimlerinden yararlanılarak izlenecek bağımsız güç merkezi politikası, zaten büyük bir devlet olan Hindistan'a hak ettiği güç merkezi olma şansını getirecek ve böylece Hindistan dünya barışına daha fazla katkıda bulunabilecektir. Emperyal savaş senaryolarına alet olmayacak bir Hindistan dünya barışının önde gelen savunucularından birisi olacak ve böylece yeniden Asya ve Afrika ülkeleri arasında önder konumuna gelebilecektir. Türkiye açısından Hindistan'ın bu yeni konumuna bakıldığında, Batılı emperyal güçlerin ülkemize yapacağı baskılara karşı Hindistan ile yakınlaşma önemli ölçüde denge sağlayacak ve Türkiye'nin emperyal baskılardan kurtulabilmesine yardımcı olacaktır. Doğu ve Batı kutupları arasında merkezî bir konuma sâhip olan Türkiye'nin, yeni kutup başı Hindistan'ın konumundan yararlanarak bozulan uluslararası dengeleri yeniden oluşturması gerekmektedir. Kutup başı Hindistan'a karşı izlenecek politikaların yeniden Batı'dan bağımsız biçimde ele alınması ve özgürce devreye sokulmasında iki ülkenin geleceği açısından yararlar vardır. Bu doğrultuda bir yakınlaşma aynı zamanda dünya barışına da büyük katkılar sağlayacaktır.

Son ABD başkanlık seçimleri nedeniyle Hindistan bir başka süreç içinde yeniden dünya kamuoyunun önüne gelmiştir. Daha önceki dönemde bir Afrikalı zenciye başkan seçen ABD, bu kez bir ABD'li kadın savcıyı başkan yardımcılığı makamına seçmiştir. Bir zenci sonrasında kadın başkan aranırken, Hint asıllı bir kadın savcının gündeme gelmesi, yeniden dünya egemenliğine soyunmuş olan Amerikan devletinin yeni dönem stratejileri doğrultusunda gerçekleşmiştir. Yeni dönemde ABD dünya üstünlüğünü kaybederken, Çin yeni süper güç olarak küresel hegemon konumuna gelmiştir. ABD eskisi gibi süper güç konumunu sürdürmek üzere Çin'e karşı Rusya ile yakınlaşmıştır .Ne var ki , benzeri bir girişimi Çin Hindistan ile doğu bölgesi ortaklığı için gündeme getirince , bir Atlantik emperyalisti olan ABD İngiltere gibi Hindistan'ı yanına çekmeye ağırlık vermiş ve bu doğrultuda Amerika ile Hindistan arasında yeni bir köprü kurulabilmesi için savcılıktan gelen bir Hint asıllı ABD vatandaşı hanımefendinin başkan yardımcılığına getirilmesi seçim sonuçları ile kesinleşmiştir . Dünyanın geleceğinde bir üçüncü dünya savaşının nasıl çıkacağı tartışılırken, ABD Rusya'yı bir doğu-batı çekişmesinde yanına alırken, benzeri

bir hakkı Çin'in elinden almak üzere Hindistan ile de yeni yakın ilişkiler kurabilmenin arayışı içine girmiştir. Üçüncü dünya savaşının ABD-Rusya ortaklığı ile Çin-Hint ortaklığı arasında olması gibi bir ihtimalin ABD seçimleri sonrasında tartışılmaya başlanması ile birlikte, Hindistan'ın jeopolitik konumunun eskisine oranla fazlasıyla arttığı görülmekte ve ABD'nin Kamala Harris isimli bugünkü başkan yardımcısını gelecekte başkanlığa getirerek, ABD-Rusya ortaklığına Hindistanı'da dahil ederek Çin'i yalnız bırakabilmenin çabası içinde olduğu bugünden görülebilmektedir. ABD, Avrupa Birliği, Brezilya, Rusya, Çin ve Hindistan'ın öne çıktığı yeni kutup merkezi ülkelere gelecekte Avustralya, Kanada ve Güney Afrika gibi büyük ülkelerin de katılmaları beklenebilir. Böylece yeni dünya düzeni bir çok kutupluluk çekişmeleri sürecine doğru yönlenmeye başlamıştır .

Türkiye yeni dönemde ortaya çıkan bu gibi gelişmelerin kendisini nasıl etkilediğini iyi görmek durumundadır. Pakistan ile din kardeşliği yüzünden Türkiye dünyanın en büyük ülkelerinden olan Hindistan ile her zaman için uzak düşmüştür.Yeni dönemde Hindistan ile de barış ve işbirliği anlaşması imzalanmalıdır. ABD'nin Rusya'dan sonra Hindistanı da yanına çekerek hareket etmesi ve giderek Hint okyanusunu bir savaş alanı haline getirmesi üzerine Türkiye gerekli olan önlemlerini alarak kendisinin ve diğer komşu ülkelerin bölgesel güvenliğini yeni alternatif yaklaşımlar doğrultusunda eskisinden daha güçlü bir biçimde tesis edebilmelidir. Yeni kutup merkezi olan Hindistan ile yeni durumlara uygun ilişkilerin bir an önce geliştirilmesi gerekmektedir .

Atatürk'ün senaryo yazdığını biliyor muydunuz?

Sadık Gültekin -Eğitim Uzmanı

<https://www.ntv.com.tr/yazarlar/sadik-gultekin/ataturkun-senaryo-yazdigini-biliyor-muydunuz,bY8Id8ASeEqbNOcTeEH5Fw>

“Sinema gelecekteki dünyanın bir dönüm noktasıdır. Şimdi bize basit bir eğlence gibi gelen radyo ve sinema, bir çeyrek asra kalmadan yeryüzünün çehresini değiştirecektir. Japonya’daki kadın Amerikan artistine benzeyecek, Afrika’nın göbeğindeki siyah adam Eskimo’nun dediğini anlayacaktır. Tek ve birleşmiş bir dünyayı hazırlamak bakımından sinema ve radyonun keşfi yanında tarihte devirler açan matbaa, barut ve Amerika’nın keşfi gibi hadiseler birer oyuncak mesabesinde kalacaktır.”

Bu sözler...

Ulu Önder Atatürk’e ait...

İlginç değil mi?

Atatürk’ün bu sözleri çok bilinmez!

Çok az kişi bunu duymuştur...

Şimdi daha ilginç bir şey diyeceğim...

Atatürk’ün senaryo yazdığını daha önce hiç duydunuz mu?

Eminim...

Bunu da çok az kişi biliyordur!

Atatürk’ün 1936’da yazdığı bir senaryo var...

Bazı kaynaklarda ise...

Bu senaryonun 1937’de yazıldığı iddia ediliyor...

Sözünü ettiğimiz bu senaryo...

Şimdilerde kayıp...

Orjinaline ne Milli Kütüphane’de, ne Çankaya Köşkü’nde...

Ne de Anıtkabir’de rastlanmadı!

Lakin...

Atatürk’ün senaryo ile ilgili bir vasiyeti var...

Bu mevcut!

Yazının sonuna bu vasiyete değindik...

Münir Hayri Egele...

‘Atatürk’ün Bilinmeyen Hatıraları’ adlı eserinde...

Atatürk ile ilgili bir anısını dile getirir...

“Bir gün: beni Çankaya’dan çağırdılar. Çankaya’ya gittiğimde, Atatürk kütüphanedeydi. Atatürk: ‘... şirketinden bir mektup aldım. Bizim ınkilabımıza dair bir film yapmak istiyorlar. Çok güzel, ancak ınkilabımıza dair film yapmak

bizim işimiz olmalıdır. Bir senaryo düşün. Bu senaryo: benim hayatımla, mesela bir öğretmenin hayatını göstermelidir' dedi..."

Peki...

Yukarıda sözü edilen Münir Hayri Egeli kimdir?

Yazımıza...

Egeli'yi tanıtarak başlayalım...

Atatürk'ün isteği üzerine sinema öğrenimi görmüş...

Atatürk'ü anlatan bir film çevirmiş...

Atatürk'ün isteği ile roman, piyes yazmış...

Zaman zaman Atatürk'ün sofrasına kabul gören...

Çok yönlü bir sanatçı...

orbonne Üniversitesi Psikoloji Enstitüsü mezunu...

Öğrenciliği sırasında...

Atatürk'ün emriyle Paris Türk Haberler Bürosu'nu kurmuş...

Sinema konusunda ihtisas yapmak üzere...

Atatürk tarafından Almanya, İtalya ve Rusya'ya gönderilmiş...

Atatürk...

"Film yapmak, teyyare uçurmak gibi teknik bir olaydır. Sanat ateşi lazımdır ama yetmez, teknik gerekir. Münir Hayri'yi Almanya, İtalya ve Rusya'ya göndereceğiz, rejisörlük öğrenecek, parasını tahsisatınız yoksa ben veririm" demiş...

Egeli...

Nihayetinde gittiği ülkelere...

'Rejisörlük yapabilir' şeklinde belge alır...

1930 yılında Atatürk'ün seyahatini kameraya çekerek sinemaya başlar...

Münir Hayri Egeli...

Atatürk'ün Nutuk'unu düzenlemekle görevlendirildiği gibi...

"Ben Bir İnkılap Çocuğuyum" adlı bir sinema filmi de çekti...

Bu filmi...

Atatürk'le birlikte hazırladı, senaryosunu birlikte kaleme aldılar...

Atatürk'ün rahatsızlığı nedeniyle film tamamlanamadı...

Atatürk, kendi hayatını film haline getirmek için...

Münir Hayri Egeli'ye bir senaryo imzalamıştı...

'Ben Bir İnkılap Çocuğuyum' adını verdiği bu senaryonun...

Büyük bölümünü kendisi dikte etti...

İki kez kendi el yazısıyla üzerinde düzeltmeler yaptı...

Muharrir, Egeli'ye sorar:

"Bu filmin mevzuu var mıdır, mahiyeti nedir?" diye...

Egeli “Film bildiğiniz gibi mevzulu bir filmidir. ‘Ben Bir İnkılap Çocuğuyum’ isimli senaryoda vak'anın asıl kahramanı bir öğretmendir. Benim yazdığım müsveddede, kahraman bir generaldi. Bu şahsiyeti öğretmen haline bizzat Atatürk yaptığı tashihlerde şu cümlelerle tahvil etti: 'İnkılabı gelecek nesillere götürecektir kıvılcım öğretmenlerden fırlayacaktır. Tarık'ın bir öğretmen olması daha uygundur. Ona göre düzeltmeli” der...

Egeli, bu düzeltmeleri yaptıktan sonra...

Atatürk'ün sadece kendisine ait olan sahneleri ve sözleri tashih ettiğini...

“Düzeltilmelerden sonra güzel bir film olur” notuyla...

Kendisine geri gönderdiğini söylüyor...

Atatürk...

Senaryosu daha çok askeri film niteliğinde yazılan bu film ile ilgili...

“İnkılabı gelecek nesillere götürecektir kıvılcım, öğretmenlerden fırlayacaktır.

Tarık'ın bir öğretmen olması daha uygundur. Ona göre düzeltmeli” diyerek...

Eğitime verdiği değeri...

Bir kez daha gözler önüne sermiş oluyor...

Başkahramanının niteliği değiştirilen filmle ilgili...

Atatürk “Senaryoya başka neler eklemeliyiz?” diye sorar...

Egeli, şu yanıtı verir:

“Bir filmde kadın ve aşk unsuru da aranır. Ama bilmem nasıl emrederdiniz?”

Bu soru üzerine Ata'nın verdiği cevap...

“Benim de başımdan aşk hikayeleri geçti” olur...

Senaryo son şeklini aldıktan sonra...

Atatürk altına şu notu düşer:

“Düzeltilmelerden sonra iyi bir film olur ve bu senaryonun ruhuna sadık kalınması elzemdir.”

Ardından...

137 sayfalık bu senaryo...

Atatürk'ün kendi hayatını anlattığı...

Bir senaryo olması açısından önemlidir...

Senaryoda...

Atatürk'ün 1927-1938 yılları arasındaki politik kişiliğinden çok...

İnsani yönü anlatılmaktadır...

İŞ YERİNDE PSİKOLOJİK ŞİDDET: MOBBİNG

Başarınızı küçümseyebilir, işinizi kaybedeceğiniz konusunda sizi tehdit edebilirler.. İş yerinde uygulanan mobbing dünyanın ortak sorunu. Mobbinge ilgili bilinmesi gerekenleri Sağlık Bilimleri Üniversitesi Psikiyatri Uzmanı **Prof. Dr. Ejder Akgün Yıldırım**'a sorduk.

TRT HABER

Kaynak: TRT Haber, DSÖ

Mobbing kavramı,

- İlk olarak 1980'lerde Heinz Leymann tarafından ortaya atıldı,
- 1990'larda İsveç'te bir kanunla yasal nitelik kazandı.

“

Kıdemli olanın bilgi ve beceri hiyerarşisini baskı aracı olarak kullanması, çalışanların bu tür baskıları geçici ve olağan kabul etmesi, "baskı bu işin doğasında var" düşüncesi mobbingi olağan kılıyor.

■ Mobbing kişiyi nasıl etkiler?

“

Mobbing, kişinin iş yerine yabancılaşması, iş yerinden uzaklaşma isteği ve mutsuzluk belirtileri ile başlar. Özellikle uzun süreli ve şiddetli mobbing olduğunda yalnız hissetmek ve çaresiz, çözümsüz kalmak ruhsal etkilenmeyi giderek içinden çıkılması zor bir noktaya götürecektir. Eğer baş etme yöntemleri ve destekleri yetersiz ise ruhsal bir bozukluk gelişme olasılığı artar.

<https://www.trthaber.com/haber/infografik/is-yerinde-psikolojik-siddet-mobbing-564664.html>

Rusya'nın Kırım'ı yasa dışı ilhakının 7. yılı

Rusya'nın Ukrayna'ya bağlı özerk yönetim olan Kırım'ı yasa dışı ilhakıyla sonuçlanan sözde referandum yedi yıl önce düzenlendi

21 KASIM 2013

Kiev'de Rusya yanlısı Devlet Başkanı Viktor Yanukoviç'in AB Ortaklık Anlaşması'nı imzalamaması üzerine protestolar başladı

22 ŞUBAT 2014

Yanukoviç, ülkeden kaçtı ve Batı yanlısı siyasetçiler yönetimi devraldı

Batı yanlısı yeni geçici yönetimin iş başına gelmesi Rusya yanlılarını Kırım Yarımadası'nda daha aktif hale getirdi

25 ŞUBAT

Kırım'ın Rusya'ya bağlanması için Rusya yanlıları parlamentoya baskı uygulamaya başladı

26 ŞUBAT OLAYLARI

Kırım Parlamentosu önünde Kırım Tatar Milli Meclisi (KTMM) ve Rus Birliği Partisinin karşı karşıya geldiği büyük mitingler yapıldı

Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü desteklemek için çoğunluğu Kırım Tatar Türklerinden oluşan 7 binden fazla kişi mitinge katıldı ve mitingler sırasında iki kişi hayatını kaybetti

Yarımadada konuşlu bulunan Rus üslerinden çıkan askeri birlikler farklı şehirlerde görünür hale geldi

Ukrayna ile Rusya arasında Rus Karadeniz Filosu'nun konumuyla ilgili 28 Mayıs 1997 ve 21 Nisan 2010'da yapılan anlaşmalara aykırı olmasına rağmen Rus birlikleri yarımada üzerinde hareket ederek yer değişikliği yaptı

27 ŞUBAT

Yarımadada askeri üniformalı, üzerlerinde hiçbir sembol veya simge bulunmayan silahlı kişiler 27 Şubat'tan itibaren kamu binalarında kontrolü ele almaya başladılar

6 MART- YEŞİL ADAMLARIN GÖLGESİNDE REFERANDUM

Eli silahlı "yeşil adamların" gölgesinde 6 Mart'ta toplanan Kırım Özerk Cumhuriyeti Parlamentosu, Kırım'ın Rusya'ya bağlanması için referandum yapılması kararı alındığını ilan etti

16 MART

Yarımadada sözde referanduma gidildi

Rusya yanlısı silahlı güçlerin kontrolündeki referandum sonucunda Kırım'ın Rusya'ya bağlanması yönünde karar çıktığı bildirildi

Referanduma başta BM olmak üzere uluslararası kuruluşlar ve pek çok ülke karşı çıktı ve referandumu geçersiz saydı

21 MART

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, "Kırım ve Sivastopol'un Rusya'ya bağlanması ve yeni federal bölgeler oluşturulmasını" öngören yasayı imzaladı

İLHAKTAN SONRA KIRIM TATAR TÜRKLERİNE BASKILAR ARTTI

- Kırım'ın Rusya yönetimine geçmesinden sonra 26 Şubat mitingi bahane edilerek başta yöneticileri olmak üzere Kırım Tatar Türkleri baskı altına alındı, hakları ihlal edilmeye ve tutuklanmaya başladı
- Sivil toplum kuruluşu "CrimeaSOS"e göre, 77'si Kırım Tatar Türkü olmak üzere 104 Kırımlı siyasi nedenlerle tutuklu bulunuyor

AB aşı sertifikasında ilk adımı attı

Avrupa Birliği (AB), Birlik sınırları içinde seyahatlerde kullanılması planlanan "aşı sertifikası" için yasal düzenleme hazırladı

HANGİ BİLGİLERİ İÇERECEK?

Kişilerin Kovid-19 aşısı olup olmadığı, olduysa nerede ve hangi aşığı olduğu bilgisi, hastalığı geçirenlerin iyileştiğine ve antikor seviyesine dair belge ve Kovid-19 PCR veya hızlı antijen test sonucu

HANGİ AŞILAR KABUL EDİLECEK?

AB'de onaylı Kovid-19 aşıları kabul edilecek. Ancak AB ülkeleri, diğer aşıları kabul edip etmeyeceklerine kendileri karar verecek

KİMLERE VERİLECEK?

- AB ülkelerinin vatandaşlarına ve hangi ülkenin vatandaşı olduğuna bakılmaksızın ailelerine,
- AB'de ikamet eden ancak AB vatandaşı olmayan kişilere
- Diğer AB üyesi ülkelere seyahat hakkı bulunan ziyaretçilere

NEREDE GEÇERLİ OLACAK?

Aşı sertifikası tüm AB ülkeleriyle İzlanda, Lihtenştayn, Norveç ve İsviçre'de de geçerli olacak

AŞI SERTİFİKASI

Sertifikaya sahip olanlara seyahatlerde ne tür kısıtlamaların kaldırılacağına AB ülkeleri kendileri karar verecek

Sertifikanın uluslararası karşılıklı tanınırlığı için çalışmalar yapılacak

Sertifika için Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi'nin onayı gerekiyor. Ayrıca üye ülkelerin teknik altyapıyı hızlıca hazırlaması isteniyor

Ücretsiz olacak, QR kodu bulunacak

Sertifikanın tüm AB ülkelerinde doğrulanabileceği bir yazılım geliştirilecek

Gelecekte başka bir ülkenin aşı sertifikasının tanınması için AB'de onaylı aşıların kullanılmış olması gerekecek ancak AB ülkeleri yine kendileri hangi aşıların tanınacağına karar verebilecek

Yaza kadar hazırlanması planlanıyor

Hak ve adalet adına sivil direnişin adı: Rachel Corrie

BD'li barış aktivisti Corrie, 16 Mart 2003'te Filistinli bir ailenin evinin yıkılmasını önlemek isterken İsrail buldozeriyle ezilerek öldürüldü ancak ortaya koyduğu adalet mücadelesi canlılığını koruyor

RACHEL CORRIE KİMDİR?

MÜCADELE DE ZULÜM DE BİTMEDİ

DOĞU KUDÜS VE BATI ŞERİA 50 YILDIR İŞGAL ALTINDA. GAZZE ŞERİDİ İSE 2006'DAN BU YANA ACIMASIZ BİR **ABLUKA** ALTINDA TUTULUYOR

CORRIE'NİN ÖLÜMÜNDEN BU YANA **İSRAİL YÜZLERCE FİLİSTİNLİNİN DAHA EVİNİ YIKTI**

- ABD'nin Washington kentinde 1979'da dünyaya gelen Rachel Corrie, Uluslararası Dayanışma Örgütü gönüllüsü bir **insan hakları aktivisti**ydi
- Corrie, 2003 yılında dayanışma için **Gazze**'ye giderek, "barışa olan inancı"ni tüm dünyaya göstermek istedi
- Corrie burada yürüttüğü faaliyetler ve çektiği videolarla **İsrail'in insan hakları ihlallerini** gün yüzüne çıkardı
- 16 Mart 2003'te Refah'ta, Filistinlilerin evlerinin yıkılmasına karşı çıktığı sırada İsrail ordusuna bağlı zırhlı bir **buldozer tarafından ezilerek öldürüldü**
- Filistinliler, onu "**şehit**" olarak nitelendirip büyük bir cenaze töreni düzenledi
- Corrie'nin ailesininin İsrail aleyhine açtığı **dava**, İsrail Yüksek Mahkemesi tarafından **reddedildi** ve hiç bir yetkili bu cinayetten dolayı **ceza almadı**

■ Filistin'de adı okul, hastane ve yeni doğmuş çocuklara verilen **Rachel Corrie'nin anısına** çok sayıda film yapıldı, tiyatro ve kitaplar yazıldı

■ Corrie'nin Filistin'den ailesine yazdığı mektuplar derlenerek "**Bırakın Tek Başıma Direneyim**" başlığıyla kitap olarak yayımlandı

■ Corrie'nin adı dünyanın her yerinde **iyilik öncüsü** olarak ebedileşti

15.03.2021

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/22446>

Suriye'deki iç savaş 10. yılını geride bıraktı

Yüzbinlerce sivilin hayatını kaybettiği Suriye'deki iç savaş 10. yılını geride bırakırken, Türkiye ve Rusya'nın vardığı mutabakatın ardından, geçen bir yılda, İdlib'de Esed rejimi ve destekçilerinin saldırılarından dolayı yerinden edilen yüzbinlerce sivilten yaklaşık 300 bini evine döndü

15 MART 2011

Suriye iç savaşı, ülkenin güneyindeki Dera ilinde bir grup gencin düzenlediği rejim karşıtı barışçıl gösterilerle başladı

26 NİSAN 2011

Rejim ordusu, ayaklanmanın fitilinin ateşlendiği Dera'ya girdi

30 HAZİRAN 2012

Cenevre'de siyasi geçiş müzakereleri başladı

21 AĞUSTOS 2013

Esed rejimi, Doğu Guta'da 1400'den fazla sivil kimyasal silah ile katletti

30 HAZİRAN 2014

DEAŞ, sözde hilafet ilan etti

22 EYLÜL 2014

ABD öncülüğündeki koalisyon, DEAŞ'a hava saldırısı başlattı

MART 2015

İdlib, muhaliflerin eline geçti

21 MAYIS 2015

DEAŞ, Palmira kentini ele geçirerek Suriye'nin yaklaşık yarısında hakimiyet sağladı

30 EYLÜL 2015

Rusya, iç savaşa doğrudan müdahil oldu

18 ARALIK 2015

BMGK, 2254 sayılı kararını kabul etti. Siyasi geçişin yol haritası belirlendi

24 AĞUSTOS 2016

Türkiye, Fırat Kalkanı Harekatı'nı başlattı

23-24 OCAK 2017

Türkiye ve Rusya'nın girişimiyle ilk Astana toplantısı yapıldı

4 NİSAN 2017

Rejim, Han Şeyhun'a düzenlediği kimyasal silah saldırısında en az 100 sivil öldürdü

20 OCAK 2018

Türkiye, YPG/PKK-DEAŞ'a karşı Zeytin Dalı Harekatı'nı başlattı

30-31 OCAK 2018

Soçi'de Ulusal Diyalog Kongresi düzenlendi. Anayasa Komitesi kurulma kararı alındı

17 EYLÜL 2018

Türkiye ile Rusya arasında Soçi mutabakatı imzalandı

6 MAYIS 2019

Rejim İdlib'e kara harekatı başlattı

16 EYLÜL 2019

Ankara'daki zirvede, Suriye'nin yeni anayasasını yazacak komitenin listesinde uzlaşa sağlandı

9 EKİM 2019

Türkiye, Barış Pınarı Harekatı'nı başlattı

27 EKİM 2019

DEAŞ elebaşı Ebu el-Bağdadi, ABD'nin İdlib'de düzenlediği operasyonla öldürüldü

27 ŞUBAT 2020

Türkiye İdlib'de rejim unsurlarına karşı Bahar Kalkanı Harekatı'nı başlattı

5 MART 2020

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin İdlib'de ateskes konusunda anlaştı. Ateskesin üzerinden geçen bir yılda en az 282 bin sivil evine döndü

29 MART 2020

Esed rejimi, Suriye'de Kovid-19 kaynaklı ilk ölümün yaşandığını duyurdu

17 HAZİRAN 2020

Donald Trump'ın Aralık 2019'da imzaladığı "Sezar Suriye Sivil Koruma Yasası" yürürlüğe girdi

19 TEMMUZ 2020

Esed rejimi, halkın yarısından fazlasının ülkesini terk ettiği veya yerinden edildiği Suriye'de parlamento seçimleri düzenledi

16 KASIM 2020

Esed rejiminin Dışişleri Bakanı Velid Muallim öldü. Yerine yardımcısı Feysal Mikdad getirildi

8 MART 2021

Beşşar Esed ve eşi Kovid-19'a yakalandı

REJİM EN AZ

217 KEZ

KİMYASAL SİLAH
KULLANDI

YÜZ

BİNLERCE

KİŞİ HAYATINI
KAYBETTİ

6,6 MİLYON SURIYELİ
ÜLKESİNİ TERK
ETMEK ZORUNDA
KALDI

3,6 MİLYONUNA
TÜRKİYE TEK BAŞINA
EV SAHİPLİĞİ
YAPIYOR

13 MİLYONDAN
FAZLA SİVİL YARDIMA
MUHTAÇ Hale Geldi

14 BİN 315 KİŞİ
ESED REJİMİ
TARAFINDAN İŞKENCE
EDİLEREK ÖLDÜRDÜ

709 MEDYA ÇALIŞANI
KATLEDİLDİ

YAŞLI NÜFUS ARTTI

Türkiye İstatistik Kurumu, 2020 yılı "İstatistiklerle Yaşlılar" çalışmasının sonuçlarını açıkladı.

TRT HABER

Kaynak: TÜİK

65 YAŞ VE ÜZERİ NÜFUS

2015
6 milyon
495 bin 239

2020
7 milyon
953 bin 555
(%22,5 arttı)

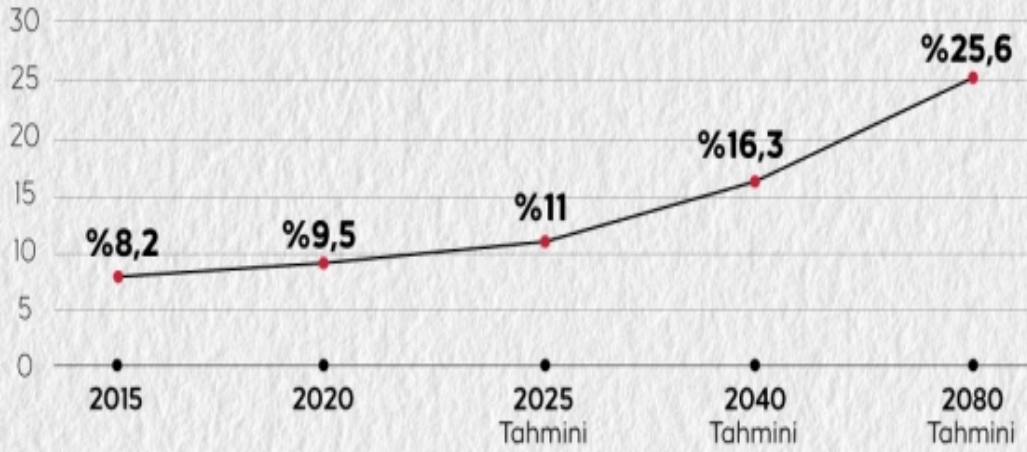

Erkek
%44,2

Kadın
%55,8

TOPLAM NÜFUS İÇİNDEKİ ORANI

Türkiye'de 65 yaşına ulaşan bir kişinin kalan yaşam süresi ortalama **18 yıl**.

<https://www.trthaber.com/haber/infografik/turkiyenin-nufusu-yaaslaniyor-565892.html>

NATO'ya üye ülkeler ve bu ülkelerin askeri personel sayıları

1949'da kurulan Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) çatısı altında bugün 30 üye ülke var.

Kuruluş Tarihi: 4 Nisan 1949

Merkezi: Brüksel

30 üyesi bulunuyor.

2020 tahminleri/bin personel

 (1949) ABD	1,346	 (1999) Macaristan	22,7
 (1952) Türkiye	437,2	 (1949) Norveç	20,8
 (1949) Fransa	208	 (1949) Danimarka	18,1
 (1955) Almanya	186,9	 (2004) Litvanya	16,3
 (1949) İtalya	175,5	 (2009) Hırvatistan	15,2
 (1949) Birleşik Krallık	156,2	 (2004) Slovakya	12,9
 (1982) İspanya	122,5	 (2004) Letonya	7
 (1999) Polonya	120	 (2004) Slovenya	7
 (1952) Yunanistan	107,6	 (2009) Arnavutluk	6,7
 (1949) Kanada	71	 (2004) Estonya	6,6
 (1949) Hollanda	40	 (2020) Kuzey Makedonya	6,1
 (1949) Portekiz	28,7	 (2017) Karadağ	2,1
 (1999) Çek Cumhuriyeti	26,8	 (1949) Lüksemburg	0,9
 (2004) Bulgaristan	25,6	 (1949) İzlanda	-
 (1949) Belçika	25,2	 (2004) Romanya	-

Kaynak: NATO

TRT HABER

NATO'daki üye ülkelerin kölft paylaşım oranları

Kölft paylaşım oranları: (% yüzde)

1. ABD	16.35	16. Çek Cumhuriyeti	1.05
2. Almanya	16.35	17. Portekiz	1.04
3. Birleşik Krallık	11.29	18. Macaristan	0.76
4. Fransa	10.49	19. Bulgaristan	0.76
5. İtalya	8.78	20. Litvanya	0.25
6. Kanada	6.88	21. Lüksemburg	0.16
7. İspanya	5.99	22. Letonya	0.15
8. Türkiye	4.73	23. Estonya	0.12
9. Hollanda	3.45	24. İzlanda	0.06
10. Polonya	2.98		
11. Belçika	2.1		
12. Norveç	1.77		
13. Danimarka	1.31		
14. Romanya	1.22		
15. Yunanistan	1.05		

2021-2024 arasında
planlanan külft
paylaşımı
düzenlemesi

Kaynak: NATO

TRT HABER

NATO ülkeleri 2020 Savunma Harcamaları

(ölçme birimi milyon dolar)

	ABD	784,952		Portekiz	3,472
	Birleşik Krallık	59,634		Çek Cumhuriyeti	3,038
	Almanya	56,074		Macaristan	1,829
	Fransa	50,247		Slovakya	1,753
	İtalya	24,853		Bulgaristan	1,195
	Kanada	22,150		Litvanya	1,118
	İspanya	14,069		Hırvatistan	986
	Türkiye	13,303		Letonya	722
	Hollanda	12,067		Estonya	669
	Polonya	12,043		Slovenya	584
	Norveç	6,671		Lüksemburg	422
	Romanya	5,498		Arnavutluk	210
	Belçika	5,173		Kuzey Makedonya	151
	Yunanistan	4,785		Karadağ	97
	Danimarka	4,718			

Kaynak: NATO

TRT HABER

Türkiye'nin NATO'ya Askeri Katkıları

Türkiye, Afganistan, Irak ve Kosova gibi dünyanın farklı bölgelerindeki NATO misyonlarında yer alıyor. Ayrıca kendi topraklarında 3 askeri üssü NATO'nun kullanımına açık tutuyor.

TRT HABER
Kaynak: TSK, NATO

KOSOVA

NATO'nun Kosova Barış Gücü'ne (KFOR) önemli katkı sağlıyor. Yaklaşık **321 askeri** personelle Türkiye halihazırda harekate destek veren ülkeler içerisinde personel yönünden en çok katkı veren **5'inci ülke** konumunda.

IRAK

Irak hükümeti talebiyle ve DEAŞ terör örgütü ile mücadele koalisyonu ile iş birliği kapsamında 2018'de başlatılan **NATO Irak Misyonu** nda (NMI) yer aldı.

Türkiye misyon kadrolarına **25 karargah personeli** ve **61 kişilik kuvvet koruma birliği** ile destek sağlamayı taahhüt etti. Karargah personeli NMI görevine başladı ancak 2020 yılının ocak ayında meydana gelen gelişmeler sonrasında kademeli olarak geri çekildi.

İZMİR

Türkiye, NATO kara komutanlığı (LANDCOM) karargahına **İzmir'de ev sahipliği** yapıyor.

AFGANİSTAN

NATO'nun en kapsamlı operasyon sahalarından Afganistan'da 2002 yılından itibaren önemli rol üstlendi. Afgan halkına güvenlik, istikrar ve gelişim sağlama amacı doğrultusunda görev yapan Türkiye, muharebe görevlerini üstlenmedi. Afganistan güvenlik güçlerine eğitim desteği sağlıyor. 2020-2021 Afganistan'daki **Kararlı Destek Misyonu (KDM)** kapsamında toplam personel sayısının **648** civarında olması planlanıyor.

AKDENİZ

NATO'nun Akdeniz'deki **Deniz Muhafızı Harekati**'na daimi katkı.

Ege'de **düzensiz göçün önlenmesi** için icra edilen NATO faaliyetine katkı.

KONYA

Konya Hava Üssü, **NATO AWACS uçaklarının** kullanımına açık.

MALATYA

NATO Balistik Füze Savunması mimarisi kapsamında **Kürecik/Malatya**'daki radara ev sahipliği yapıyor.

<https://www.trthaber.com/haber/infografik/kabiliyet-ve-katkilariyla-natonun-kilit-ulkesi-turkiye-565256.html>

Kitap Tavsiyesi

Kültür" ve "medeniyet" yalnız şimdi ve sadece Türkiye'de değil, kullanılmaya başlandıkları zamandan itibaren ve bütün dünyada kafaları karıştıran müphem kavramlardır. Sosyal Bilimlerin farklı dallarında eser veren pek çok bilim insanı, sezgilerine, sahip oldukları değerlere ve kulaktan dolma anlayışlara istinad ederek bu iki kavramı tanımlamaya çalışmışlardır. Oysa bilimde fikir, doğru ve yanlış olmaktan önce tutarlı ve bilimsel olmalıdır. Şimdiye kadar ortaya konan pek çok yaklaşımın yetersizlik ve tutarsızlığı sağlam ve kuşatıcı bir teorinin ürünü olmamalarından kaynaklanmaktadır. Bu eksikliği teşhis eden yazar "kültür" ve "medeniyet"i yepyeni ve özgün bir teori çerçevesinde kavramlaştırıyor. Öncelikle bugüne kadar vaz edilmiş olan teorileri tahlil

ediyor, sonra da bunlardan doğan boşluğun yerine kendi teorisini inşa ediyor. Kültür ve medeniyet kavramları hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler kadar, bu kavramları bildiğini zannedenlerin de mutlaka okuması gereken bir kitap.

KİMLER HANGİ TETKİKLERİ ÜCRETSİZ YAPTIRABİLİR?

Meme, rahim ağzı ve kalın bağırsak kanserleri için ücretsiz tarama yapılıyor.

■ Meme Kanseri Taraması

- 40-69 yaş arası kadınlar
- Yılda bir kez klinik meme muayenesi
- 2 yılda bir mamografi

■ Serviks (Rahim Ağzı) Kanseri Taraması

- 30-65 yaş arası kadınlar
- HPV-DNA (5 yılda bir)
- Smear testi (5 yılda bir)

■ Kolorektal (Kalın Bağırsak) Kanseri Taraması

- 50-70 yaş arasındaki kadın ve erkekler
- 2 yılda bir dışkıda gizli kan testi
- 10 yılda bir kolonoskopi

Kaynak: Sağlık Bakanlığı